

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р **Маргарита Ангелова Стефанова-Бакрачева**, Факултет по науки за образованието и изкуствата, СУ Св. Климент Охридски
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2. Психология, Докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология”

Автор: **Георгиос Димитриос Вамвакас**
Тема: **Поведенчески проблеми и мениджмънт в класната стая при ученици от 1 до 6 клас в Р. Гърция**
Научен ръководител: **доц. д. н. Стоил Мавродиев**

1. Общо описание на представените материали и докторанта

Със заповед № 2796 от 21.12.2022 г. съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Поведенчески проблеми и мениджмънт в класната стая при ученици от 1 до 6 клас в Р. Гърция“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Педагогическа и възрастова психология, професионално направление: 3.2. Психология, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки“. Автор на дисертационния труд е Георгиос Димитриос Вамвакас, редовен докторант в катедра „Психология“ при Философски факултет с научен ръководител доц. д. н. Стоил Мавродиев.

Представеният от Георгиос Димитриос Вамвакас комплект материали е в съответствие с изискванията. Георгиос Димитриос Вамвакас работи като учител в начален образователен етап. Завършила е бакалавърската програма по Предучилищна и Начална Училищна Педагогика и магистърски програми по Логопедия и Специална Педагогика за деца и възрастни в Софийски Университет ‘Св. Климент Охридски’.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Докторантът се спира на непреходно актуалния въпрос за управление на класната стая и педагогическото взаимодействие и комуникация с цел справяне с проблемните поведения, като се фокусира върху ученици 1-6 клас. Въпросът е актуален особено от гледна точка на сигурната среда, едно от измерения на която са видимите прояви на насилие и тормоз, въпроси, към които все повече се насочва вниманието особено в изминалия период на пандемия и ефектите, които ученето от разстояние предизвикват конкретно като загуба на социалните умения при учениците, което води до все повече прояви на проблемно и дезадаптивно поведение. Мониторингът на множеството програми и инициативи в полето на търсене на сигурна среда и изг-

раждане на нулева толерантност към насилие са в рамките на общоучилищния подход и обвързване на усилията на педагогическия и непдагогическия персонал, учениците, родителите и общността с цел изграждане на ефективни модели на поведение, стимулиращи асертивното поведение и изграждащи благоприятна за цялостното личностно развитие училищна култура. На този фон изборът на тема на докторанта е безспорно актуален.

3. Познаване на проблема

Георгиос Вамвакас системно описва проблемните поведения като специфика и характеристики, както и прави аналитичен обзор на различните модели за мениджмънт на класната стая. Той засяга и въпроса за психичното благополучие на учителите в тази среда и насочва обзора на изследванията си към спецификата в гръцката образователна система.

4. Методика на изследването

Докторантът осъществява експериментално изследване, в началото и в края на което използва 4 инструмента за сравнение. Експерименталното изследване е добре планирано като избор на участници в контролната и експерименталната група, които са равномерно разпределени и изравнение по начални еднакви критерии. В обработването на резултатите е следвано сравнение между експерименталната и контролната група, както и вътрегрупово сравнение в рамките на всяка една от тях, което води до коректна интерпретация на постигнатите ефекти.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен на 147 страници, в класическата форма на 3 глави – теоретична постановка, дизайн на изследването и анализ на резултатите, с въведение и заключение, литература и приложения. Резултатите са илюстрирани с 89 таблици и 7 фигури. Използваната литература обхваща 109 източника, 10 на кирилица, 41 гръцки източника и 58 на латиница, както класически, така и нови изследвания по темата на дисертационното изследване.

В теоретичния обзор Георгиос Вамвакас последователно излага проблемните поведения и причините за тях, категоризирайки факторите в индивидуални, генетични и средови, като обръща внимание и на спецификата на влияние и на икономическата криза, и на медиите, и на моделите във виртуалния свят, които достигат до учениците

и са част от посланията, които оформят представите им. Използва множество дефиниции и коректно реферира и цитира използваните източници. Докторантът описва множество моделите за оценяване на управлението на класната стая, като посочва мястото на изграждането на нови умения сред учителите и търсенето на регулярна обратна връзка за ефективността на интервенционните и превантивните техники на работа.

Основният фокус, който докторантът поставя в дисертационното изследване, е превенция на проблемното поведение посредством повишаване на индивидуалната ефективност и капацитета за взаимодействие с другите чрез изграждане на емпатия в общата рамка на емоционалната интелигентност и груповите дейности, които стимулират груповата кохезия. Той разглежда тези две сфери на насочени действия като подход за предотвратяване на проблемните поведения. Груповата сплотеност като характеристика на междуличностните взаимоотношения, възприемането на учителя като характеристики и педагогическа власт и емоционалната компетентност, са център на проведеното изследване.

В трета глава резултатите са логично представени – общо за цялата извадка преди провеждане на експерименталната програма, сравнение между контролната и експерименталната група след провеждане на експеримента и наблюдавани промени в контролната и в експерименталната група, което е коректен избор за сравнение.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантът е представил 6 приноса. Като основен принос може да се изведе стесненото поле на изучаване на възможностите за превантивна работа в посока предотвратяване на проблемните поведения чрез повишаване на емоционалната интелигентност и групова кохезия, което се отразява на резултатите в експерименталната и контролната група и има потенциал за продължаващо подобряване, разширяване и прилагане в практиката.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Георгиос Вамвакас има три публикации по темата на дисертационното изследване – самостоятелни, излезли от печат, по темата на дисертационния труд.

8. Автореферат

Авторефератът е представен на 33 страници и отразява съдържанието на дисертационното изследване.

9. Критични забележки и препоръки

Основна препоръка е за разликата между заявената тема на дисертационното изследване, която е конкретизирана и в целта му и съдържанието на проведеното експериментално изследване. Изследването е преди и след провеждане на тренингова програма за емоционална интелигентност и групова кохезия. На входа и изхода са засечени нивото на емпатия, групова сплотеност и възприемането на фигурата на учителя, което е важен аспект, но не покрива проблемните поведения и мениджмънта на класната стая. Отсъства и достатъчно описание на спецификата на учениците 1-6 клас. Фокусирането на темата и целта спрямо дизайна на проведеното изследване би довело до по-голяма яснота. В тази връзка са и уточняващите въпроси към докторанта: Как са адаптирани използваните инструменти и как е разработена и приложена програмата.

Останалите бележки са технически, относно раздробяването на подпараграфи, много от които по една или две страници, които е по-добре да бъдат обединени, липса на фиг. 4 на стр. 58 (която е посочена).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторантът има умение за самостоятелно планиране и провеждане на научно изследване. Поради гореизложеното давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Георгиос Димитриос Вамвакас в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2. Психология, Докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология“.

03.01.2023 г.

Рецензент: проф. д-р Маргарита Бакрачева